

โมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียน
ที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
พื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์*

ปราณี เนรมิตร¹

(วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ: 28 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ หลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน และ 3) พัฒนาโมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 319 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาโมเดลฯ ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชนว่ามีวินัยทางการเงินและสามารถวางแผนการเงินได้อย่างเหมาะสมจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม โดยมีสภาพคล่องและภาระหนี้สินอยู่ในระดับที่จัดการได้ ร้อยละ 79.94 และ 80.25 ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านครอบครัวและการอยู่อาศัย และปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน 3) โมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการขับเคลื่อน (Process) องค์ประกอบหลัก (Core Components) และผลลัพธ์ (Outcomes)

คำสำคัญ: การเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน, ผู้ปกครองนักเรียน, ผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2568

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: pranee.n@nsru.ac.th

A Model for Enhancing the Financial Well-Being of Students' Parents Affected by the Post-COVID-19 Pandemic in Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province*

Pranee Neramit¹

(Received: March 16, 2029; Revised: April 28, 2026; Accepted: April 29, 2026)

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of financial well-being among parents of secondary school students in Phayuha Khiri District, Nakhon Sawan Province, following the COVID-19 pandemic; 2) study the factors influencing their financial well-being; and 3) develop a model to enhance financial well-being. The study was conducted in two phases. Phase I involved a survey of 319 secondary school parents, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with content validity (IOC) index ranging from 0.67 to 1.00, Data were analyzed using frequency, percentage, and mean. Phase II involved developing the model through a focus group discussion with five parents identified by community leaders for their exemplary financial discipline and effective financial management practices, and the data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) overall, the most parents demonstrated an appropriate level of financial well-being, with manageable liquidity and debt levels (79.94% and 80.25%, respectively). 2) The factors influencing financial well-being consisted of four key dimensions: socioeconomic, health, family and living conditions, and financial literacy. 3) The developed model for enhancing financial well-being is an integrative conceptual framework that illustrates the interrelationships among inputs, process mechanisms, core components, and outcomes.

Keywords: Enhancement of Financial Well-being, Students' Parents, Post-COVID-19 Pandemic Impacts

* This research project is supported by Faculty of Management Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2025

¹ Assistant Professor, Faculty of Management Science, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: pranee.n@nsru.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลก รวมถึงครอบครัวในประเทศไทย ผลกระทบสำคัญคือ การลดลงของรายได้และความมั่นคงทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำและพึ่งพาเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือแรงงานนอกระบบ (UNICEF Thailand, 2022) ปัญหาด้านการเงินนี้ส่งผลกระทบต่อความสามารถของผู้ปกครองในการดูแลลูกหลานทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพ และความเป็นอยู่โดยรวม นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการดำรงชีวิตในช่วงวิกฤต เช่น การเรียนออนไลน์และการทำงานจากบ้าน ได้เพิ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (Sothom, 2021) ส่งผลให้หลายครอบครัวต้องพึ่งพาหนี้สินเพิ่มขึ้น อันส่งผลกระทบต่อความเครียดและสุขภาพจิตของผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยของ Lekfuangfu et al. (2020) ระบุว่า การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อแรงงานที่จำเป็นต้องพบปะใกล้ชิดกับผู้อื่นหรือไม่สามารถทำงานจากที่บ้านได้ โดยเฉพาะแรงงานที่มีรายได้ต่ำจะได้รับผลกระทบมากกว่าแรงงานที่มีรายได้สูง มีข้อค้นพบว่าเงินออมของครัวเรือนรายได้ต่ำปรับลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงที่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระบาด ดัชนีความยากจนในปี พ.ศ. 2563 มีคนไทยที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนเพิ่มขึ้นประมาณ 400,000 คน ทำให้อัตราความยากจนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 6.84 จาก 6.24 ในปี พ.ศ. 2562 โดยในช่วงต้นของการระบาดระลอกแรกส่งผลให้รายจ่ายของครัวเรือนรายได้ต่ำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้มีรายงานการสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองในช่วงเดือนเมษายนถึงสิงหาคม พ.ศ. 2563 พบว่าผู้ปกครองเด็กเล็กส่วนใหญ่ถูกลดค่าจ้างหรือลดชั่วโมงทำงาน และการถูกเลิกจ้างในที่สุด (National Statistical Office, Thailand Development Research Institute and UNICEF, 2020)

พื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 6 โรงเรียนและโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 23 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2567 มีจำนวนนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 3,657 คน ซึ่งหมายความว่าผู้ปกครองนักเรียนมากกว่า 3,000 คนในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจากผลการศึกษาของ Thumthong (2022) พบว่าการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความพร้อมในการเรียนให้กับบุตรหลาน ในปีการศึกษา 2567 ที่อยู่ในช่วงการฟื้นตัวภายหลังการระบาดของโควิด-19 ซึ่งสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากรวมทั้งระบบการจัดการศึกษาที่มีการพึ่งพิงเทคโนโลยีเป็นอย่างมากทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นที่แน่นอนว่าผู้ปกครองย่อมมีส่วนรับภาระต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของนักเรียนมากขึ้น

ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน (Financial Well-Being) เป็นสถานะที่บุคคลมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน รวมถึงการเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันในอนาคต โดยไม่เกิดความเครียดจากปัญหาการเงิน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาโมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่

ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาครั้งนี้มุ่งพัฒนาโมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพด้านการบริหารจัดการทางการเงิน และยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางการเงินอย่างยั่งยืนในระยะยาวได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

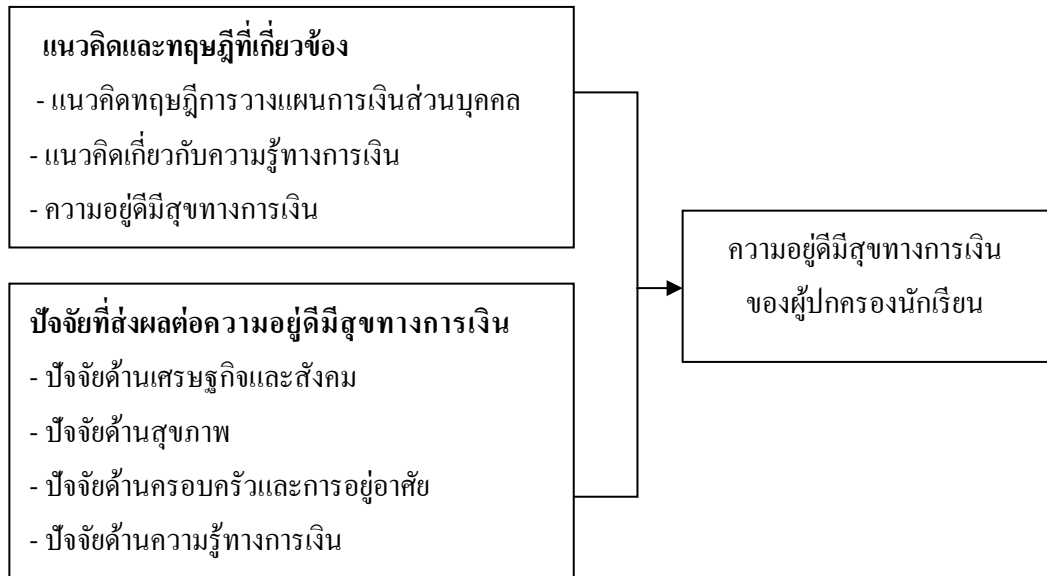
1. เพื่อศึกษาระดับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อพัฒนาโมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (Personal Financial Planning) เป็นกระบวนการวิเคราะห์และบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินของบุคคลหรือครัวเรือนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้โดยเน้นการจัดสรรรายได้ การควบคุมรายจ่าย การออม และการลงทุนอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางการเงินและการยกระดับคุณภาพชีวิตในระยะยาว (Gitman, Joehnk, and Billingsley, 2016) ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน (Financial Well-Being) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการสถานะทางการเงินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และมีความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตโดยไม่ก่อให้เกิดความเครียดทางการเงิน ทั้งนี้ ความอยู่ดีมีสุขทางการเงินไม่เพียงพิจารณาเฉพาะระดับรายได้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมทางการเงิน การวางแผนล่วงหน้า และความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายในบริบทของครัวเรือน การส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขทางการเงินสามารถดำเนินการผ่านการพัฒนาความรู้และทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนทางการเงินอย่างเป็นระบบ และมีวินัยในการออมและการใช้จ่าย (Lusardi and Mitchell, 2014) รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินทางการเงิน

นอกจากนี้ ความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของครัวเรือนยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระดับรายได้ อาชีพ และการศึกษา ปัจจัยด้านสุขภาพซึ่งอาจก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ปัจจัยด้านครอบครัวและการอยู่อาศัย เช่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและภาระการพึ่งพิง ตลอดจนปัจจัยด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งล้วนมีผลต่อความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงินและระดับความมั่นคงทางการเงินของครัวเรือน (Xiao, 2016) ดังนั้น การบูรณาการ

แนวความคิดวางแผนการเงินส่วนบุคคลร่วมกับการพัฒนาความรู้ทางการเงินและการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะในบริบทหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1,049 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ จำนวน 319 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5%

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Performance) ได้แก่ ผู้ปกครองที่ได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชนว่ามีวินัยทางการเงินและสามารถวางแผนการเงินได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส ฯลฯ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครอง เป็นแบบบันทึกแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

โดยเครื่องมือทั้ง 2 ชุดได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ค่าดัชนีความเที่ยงตรง (IOC) ≥ 0.50 ซึ่งจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยประสานงานผ่านครูประจำชั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และทำหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อนำส่งแบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 319 คน และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาโมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูล โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การวัดระดับความรู้ทางการเงินมาก 4 ระดับ คือ ช่วงคะแนน 20-25 คะแนน ระดับความรู้มากที่สุด ช่วงคะแนน 14-19 คะแนน ระดับความรู้มาก ช่วงคะแนน 7-13 คะแนน ระดับความรู้พอใช้ ช่วงคะแนน 1-6 คะแนน ระดับความรู้ควรปรับปรุง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นหลักที่สะท้อนถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครอง หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลในลักษณะเชิงอธิบาย พร้อมทั้งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปพัฒนาโมเดล

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม โดยมีสภาพคล่องทางการเงินเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 79.94 มีภาระหนี้สินเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 80.25 และเงินออมไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 80.88 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพด้านความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

อัตราส่วนทางการเงิน	ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน					
	สภาพคล่อง		หนี้สิน		เงินออม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	160	50.16	277	86.83	61	19.12
ไม่เหมาะสม	159	49.84	42	13.17	258	80.88
รวม	319	100.00	319	100.00	319	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องทางการเงินในระดับเหมาะสม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 50.16 มีหนี้สินเหมาะสม จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 86.83 และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เหมาะสมจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 80.88

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านครอบครัวและการอยู่อาศัย และปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม		
-รายได้ต่อเดือน < 15,000 บาท	208	65.20
-รายจ่าย < 15,000 บาท	92	67.40
-เงินออม < 50,000 บาท	259	81.20
-ไม่มีอาชีพเสริม	209	65.50
-การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี	266	83.40

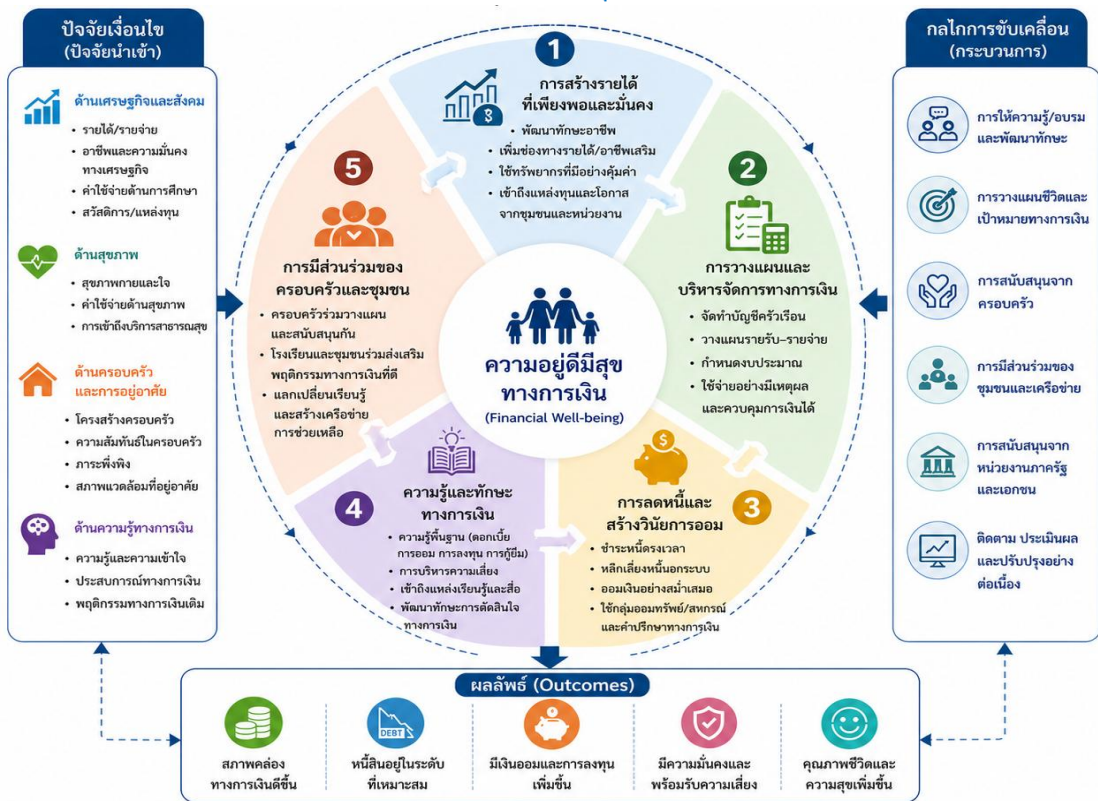
ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม		
- รายได้ต่อเดือน < 15,000 บาท	208	65.20
- รายจ่าย < 15,000 บาท	92	67.40
- เงินออม < 50,000 บาท	259	81.20
- ไม่มีอาชีพเสริม	209	65.50
- การศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี	266	83.40
ปัจจัยด้านสุขภาพ		
- ไม่มีปัญหาสุขภาพ	214	67.10
- ไม่มีความเสี่ยงสุขภาพ	182	57.10
ปัจจัยด้านครอบครัวและการอยู่อาศัย		
- ครอบครัวขยาย	168	52.70
- สมาชิก > 4 คน	135	42.30
- มีผู้สูงอายุในครัวเรือน (1-2 คน)	186	58.30
- เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	214	67.10
ความรู้ทางการเงิน		
- ระดับมาก	223	69.91
- ระดับมากที่สุด	13	4.08

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีเงินออมต่ำกว่า 50,000 บาท และไม่มีอาชีพเสริม อีกทั้งส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงิน ด้านสุขภาพ พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสุขภาพและไม่มีความเสี่ยงด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและการอยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย มีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมาก และมีผู้สูงอายุในครัวเรือน ซึ่งอาจเพิ่มภาระการดูแลและค่าใช้จ่าย ขณะที่ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย สำหรับด้านความรู้ทางการเงิน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับมาก แต่มีสัดส่วนผู้ที่มีความรู้ในระดับมากที่สุดค่อนข้างน้อย

3. โมเดลการเสริมสร้างความรู้ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งเป็นโมเดลเชิงระบบที่บูรณาการปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม สุขภาพ ครอบครัวและการอยู่อาศัย และความรู้ทางการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของพฤติกรรมทางการเงิน 2) กระบวนการพัฒนาเน้น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างรายได้ที่เพียงพอและมั่นคง การวางแผนและบริหารจัดการทางการเงิน การลดหนี้และสร้างวินัยการออม การพัฒนาความรู้และทักษะทางการเงิน และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โดยมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกขับเคลื่อน และ 3) ผลลัพธ์ของโมเดลนำไปสู่การมีสภาพคล่องทางการเงิน การลดภาระหนี้สิน การเพิ่มขึ้นของเงินออมและการลงทุน ความมั่นคงทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่เพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 2

โมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 2 โมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสม โดยมีสภาพคล่องทางการเงินเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 79.94 มีภาระหนี้สินเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 80.25 และเงินออมไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 80.88 ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมทางการเงินที่ยังขาดการวางแผนเพื่ออนาคต แม้จะสามารถจัดการรายจ่ายในชีวิตประจำวันได้ทั้งนี้เป็นเพราะทั้งนี้เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินระยะยาว โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการสรเงินออมและการสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต อีกทั้งอาจมีข้อจำกัดด้านรายได้ที่เพียงพอแค่ครอบคลุมรายจ่ายประจำวัน จึงไม่สามารถกันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการออมได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังพบว่าแม้ผู้ปกครองจะมีความสามารถในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายประจำวันและภาระหนี้สินได้ดี แต่การออมยังไม่ได้ถูกให้ความสำคัญในเชิงพฤติกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้าง

ความรู้และเจตคติที่ดีต่อการออมเงิน รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ยั่งยืนผ่านกลไกของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดของ Consumer Financial Protection Bureau: CFPB (2015) ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงินในชีวิตประจำวัน การรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉิน และความพึงพอใจในสถานะทางการเงิน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลการวิจัยสอดคล้องเพียงบางส่วน โดยเฉพาะด้านความสามารถในการจัดการรายจ่าย แต่ยังคงต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านการออมและความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน ได้แก่ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน การมีรายได้เสริม ความรู้ทางการเงิน และสภาพครอบครัว โดยมีค่าสหสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางถึงสูง แสดงว่าผู้ที่มียาได้ที่มั่นคง ไม่มีหนี้สินเกินตัว มีความรู้ทางการเงิน และมีรายได้เสริมจะมีแนวโน้มมีความอยู่ดีมีสุขทางการเงินสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมของ Brüggem et al. (2017) ที่ระบุว่าความอยู่ดีมีสุขทางการเงินขึ้นกับรายได้ ที่เพียงพอ การบริหารหนี้ ความรู้ทางการเงิน และการสนับสนุนจากครอบครัวหรือเครือข่ายทางสังคม ทั้งนี้ ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท และไม่มีอาชีพเสริม มีแนวโน้มที่จะมีความอยู่ดีมีสุขทางการเงินในระดับต่ำ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านศักยภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเปราะบางหลังไวรัสโคโรนา 2019 และผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินในระดับ "มาก" (ร้อยละ 69.91) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีในการเรียนรู้ด้านการเงิน แต่อาจยังไม่เพียงพอในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การออมอย่างเป็นระบบ หรือการวางแผนทางการเงินระยะยาว สอดคล้องกับงานของ Lusardi and Mitchell (2014) ที่พบว่า แม้บุคคลจะมีความรู้ทางการเงิน แต่หากไม่ได้ถูกฝึกฝนหรือเสริมพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรม อาจไม่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวกได้อย่างเต็มที่

3. โมเดลการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินโมเดลเชิงระบบที่บูรณาการปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ โดยปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม สุขภาพ ครอบครัวและการอยู่อาศัย และความรู้ทางการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมทางการเงินของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ รายได้ที่เพียงพอและมั่นคง การวางแผนและบริหารจัดการทางการเงิน การลดหนี้และสร้างวินัยการออม ความรู้และทักษะทางการเงิน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โมเดลนี้สะท้อนแนวคิดการพัฒนาทางพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติ ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเน้นการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้เป็นเพราะการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินไม่สามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรม ความคิด และทัศนคติควบคู่กัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ปกครองที่มีข้อจำกัดด้านรายได้และโอกาสเข้าถึงแหล่งความรู้ทางการเงิน นอกจากนี้ผลลัพธ์ของโมเดลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ได้แก่ การมีสภาพคล่องทางการเงิน การลดภาระหนี้สิน การเพิ่มขึ้นของเงินออม และการลงทุน ตลอดจนการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและคุณภาพชีวิตของครัวเรือน ทั้งนี้

สอดคล้องกับแนวคิดความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของ Consumer Financial Protection Bureau: CFPB (2015) ที่เน้นความสามารถในการบริหารจัดการการเงินในปัจจุบันและการเตรียมพร้อมในอนาคต รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ Lusardi and Mitchell (2014) ที่อธิบายว่าการพัฒนาความรู้ทางการเงินควบคู่กับการปรับพฤติกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางการเงินอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนและเสริมแรงเชิงระบบ ทั้งในด้านการให้ข้อมูล ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การแนะแนว และการส่งเสริมวินัยทางการเงินที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละครัวเรือนสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของ Consumer Financial Protection Bureau: CFPB (2015) ที่เน้นการเสริมศักยภาพทางพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมจากครอบครัวและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เรื่องการเงิน ผ่านกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การออมเงินประจำวันหรือการตั้งเป้าหมายร่วมกันในครอบครัว
2. โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมความรู้ทางการเงินแก่ผู้ปกครองและนักเรียน เช่น การจัดอบรม การให้คำปรึกษา หรือการบูรณาการในกิจกรรมชุมชนของโรงเรียน
3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเงิน เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมแรงทางสังคมและเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขทางการเงินในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังพื้นที่อื่นที่มีบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทางการเงินในระดับภูมิภาค หรือระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาโมเดลที่มีความยืดหยุ่นและนำไปใช้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาผลของการนำโมเดลไปใช้จริงในรูปแบบโครงการนำร่อง (Pilot Study) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโมเดลที่พัฒนาไว้ และประเมินความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม การรับรู้ และคุณภาพชีวิตของผู้ปกครองหลังได้รับการส่งเสริมตามแนวทางของโมเดล
3. ควรศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยา เช่น ความวิตกกังวลทางการเงิน หรือความมั่นใจในการบริหารเงิน ซึ่งอาจมีผลต่อพฤติกรรมทางการเงินของผู้ปกครอง แม้จะมีความรู้เพียงพอแต่ยังขาดแรงจูงใจหรือความมั่นใจในการลงมือปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- Brüggen, E. C., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayi, S. and Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of Business Research*, 79, 228-237.
- Consumer Financial Protection Bureau (CFPB). (2015). (December 11, 2015). *Financial well-being: The goal of financial education*. Retrieved June 23, 2025, from <https://www.consumerfinance.gov/data-research/research-reports/financial-well-being/>
- Gitman, L. J., Joehnk, M. D. and Billingsley, R. S. (2016). *Personal financial planning*. (14th ed.). New South Wales: Pearson Higher Education.
- Lekfuangfu, W.N., Piyapromdee, S., Porapakkarm, P., and Wasi, N. (April 2020). On Covid-19: New Implications of Job Task Requirements and Spouse's Occupational Sorting. Retrieved June 23, 2025, from <https://ssrn.com/abstract=3583954>
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- National Statistical Office, Thailand Development Research Institute and UNICEF (2020). *The impact of COVID-19 on vulnerable families: Families with young children*. Retrieved June 23, 2025, from <https://www.unicef.org/thailand/media/6206/file/COVID-19%20Impact%20on%20young%20children.pdf> (In Thai).
- Sothorn, K. (2021). *Economic Impacts of COVID-19 in Southeast Asia*. Retrieved June 23, 2025, from https://pcasia.org/wp-content/uploads/2025/10/18.12.2023.-background-paper_Dr.-Kem-Sothorn.pdf
- Thumthong, B. (2022). Effects of the COVID Situation on Thai Education Management: Alternative Education is the Main Way and the Way to Survive Education in the Future. *Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus*, 33(3), 15-29. (In Thai).
- UNICEF Thailand. (May 2022). *Impact of COVID-19 on Children and Families in Thailand*. Retrieved June 23, 2025, from <https://www.unicef.org/thailand/media/8811/file/COVID-19%20Impact%20on%20Children%20EN.pdf>
- Xiao, J. J. (2016). Consumer financial capability and financial satisfaction. *Social Indicators Research*, 128(1), 331-349.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.
